

การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับปรัชญาการศึกษาจากบทความ
ทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนในวารสารการศึกษา

นายฉัตรชัย น่วมโพธิ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาสารัตถศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2532

ISBN 974-569-926-8

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

15598

117456893

AN ANALYSIS OF OPINIONS CONCERNING EDUCATIONAL
PHILOSOPHY FROM NON-FORMAL EDUCATION
ARTICLES IN THE EDUCATION JOURNALS

Mr. Chatchai Nompo

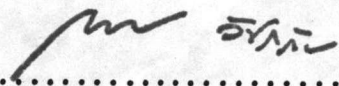
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Foundations of Education
Graduate School
Chulalongkorn University

1989

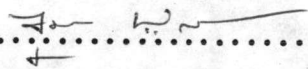
ISBN 974-569-926-8

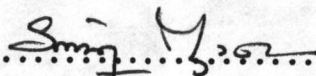
หัวข้อวิทยานิพนธ์ การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับปรัชญาการศึกษาจากบทความทางการศึกษา
นอกระบบโรงเรียนในวารสารการศึกษา
โดย นายฉัตรชัย น่วมโพธิ์
ภาควิชา สาธิตศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รัตนา ตุงคสวัสดิ์

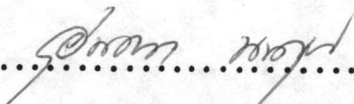
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

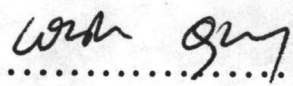

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรากิจ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร.จุมพล พูลภัทรชีวิน)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รัตนา ตุงคสวัสดิ์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ อุ่นตา นพคุณ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.พันทิพา อุทัยสุข)

ผู้ช่วย น่วมโพธิ์ : การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับปรัชญาการศึกษาจากบทความทาง
การศึกษานอกระบบโรงเรียนในวารสารการศึกษา (AN ANALYSIS OF THE OPINIONS ON
EDUCATIONAL PHILOSOPHY IN ARTICLES FROM NON-FORMAL EDUCATION IN
EDUCATIONAL JOURNALS) อ.ที่ปรึกษา : ผศ.รัตนา ตุงคสวัสดิ์, 210 หน้า.

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความคิดเห็นทางปรัชญาการศึกษาจากบทความทาง
การศึกษานอกระบบโรงเรียน ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับรายละเอียดของวารสารจากห้องสมุดและหอสมุด
หลายแห่ง เพื่อค้นหาวารสารกลุ่มตัวอย่างที่เป็นมาตรฐาน โดยตั้งเกณฑ์ในการคัดเลือกไว้ 2 รอบ ทำให้ได้
รายชื่อวารสารกลุ่มตัวอย่าง 9 รายชื่อ คือ วารสารการศึกษานอกโรงเรียน วารสารการศึกษาแห่งชาติ
วารสารประชาศึกษา วารสารวิจัยทางการศึกษา วารสารครูปริทัศน์ วารสารครูคำลัตร์ วารสารสำนักงาน
คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ วารสารวิทยากรย์ และวารสารจันทร์เกษม ผู้วิจัยได้คัดเลือกบทความทาง
การศึกษานอกระบบโรงเรียน ที่กล่าวถึงองค์ประกอบทางปรัชญาการศึกษา ซึ่งได้กำหนดไว้ คือ จุดมุ่งหมาย
ทางการศึกษา หลักสูตร ผู้สอน ผู้เรียน และวิธีการจัดการเรียนการสอนทำให้ได้บทความที่มีองค์ประกอบทาง
ปรัชญาการศึกษาจำนวน 103 รายชื่อบทความ แบ่งเป็นช่วงแผนพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน ระยะที่ 4
จำนวน 50 รายชื่อบทความ และช่วงแผนพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน ระยะที่ 5 จำนวน 53 รายชื่อ
บทความ

ผลการวิจัยพบว่า ปรัชญาการศึกษาจากบทความทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนในวารสาร
การศึกษาระหว่างปี พ.ศ. 2520-2529 มีแนวความคิดโน้มไปทางสัทธิพัฒนาการนิยมสูงที่สุดในทุก
องค์ประกอบ รองลงมาคือ สัทธิอัตถิภาวนิยมในทุกองค์ประกอบ ส่วนแนวคิดที่มีแนวโน้มต่ำสุดในทุก
องค์ประกอบ คือ ปรัชญาการศึกษาตามแนวพุทธคำสอน สำหรับปรัชญาการศึกษาที่มีองค์ประกอบส่วนมาก แต่
ไม่ครบทุกองค์ประกอบทางปรัชญาการศึกษา และมีคะแนนความคิดเห็นอยู่ในระดับกลาง คือ สัทธินิรุตนิยม
สัทธิปฏิรูปนิยม และสัทธิสารัตถนิยม ตามลำดับ เมื่อแบ่งพิจารณาเป็น 2 ช่วง คือ ในช่วงแผนพัฒนา
การศึกษานอกโรงเรียน ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520-2524) และช่วงแผนพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน ฉบับที่
5 (พ.ศ. 2525-2529) พบว่า มีแนวโน้มทางด้านความคิดเกี่ยวกับปรัชญาการศึกษาในทำนองเดียวกัน
ดังกล่าวไว้แล้วข้างต้น และเมื่อนำผลการวิจัยมา เทียบเคียงกับวัตถุประสงค์ และนโยบายของแต่ละช่วงแผนฯ
ปรากฏว่า ในช่วงแผนพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน ฉบับที่ 4 มีองค์ประกอบด้านจุดมุ่งหมายทางการศึกษา
และหลักสูตรของบทความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และนโยบายของแผนฯ และในช่วงแผนพัฒนาการศึกษานอก
โรงเรียน ฉบับที่ 5 พบว่า องค์ประกอบด้านจุดมุ่งหมายทางการศึกษา หลักสูตร ผู้เรียน และวิธี
การจัดการเรียนการสอนของบทความ มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และนโยบายของแผนฯ

ภาควิชา สัทธิศึกษา
สาขาวิชา พื้นฐานการศึกษา
ปีการศึกษา 2531

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
Sung Yoon

CHATCHAI NOMPO : AN ANALYSIS OF THE OPINIONS ON EDUCATIONAL PHYLO-
SOPHY IN ARTICLES FROM NON-FORMAL EDUCATION IN EDUCATIONAL JOURNALS.
THESIS ADVISOR : ASST. PROF. RATANA TUNGASVADI, 210 PP.

The purpose of the research was to analyze the opinions on educa-
tional philosophy in articles on Non-Formal Education in educational journals.
The researcher had studied the details of the journals from several libraries
in order to find out the standard sample of the journals by setting the
criteria of selection for 2 times. The 9 journals selected were Journal of
Non-Formal Education, Journal of National Education, Pracha Suksa Journal, The
Thai Journal of Educational Research, Kuru Paritus Journal, Karusart Journal,
Journal of the Office of the Committee of National Research, Wittayajarn
Journal and Jun-Kasem Journal. The researcher had selected the articles on
Non-Formal Education concerning the attributes of educational philosophy-
educational goals, curricula, instructors, learners and methods of instruction.
103 articles were selected according to the criterion: 50 articles were in the
fourth period of the Non-Formal Education Development Plan, and 53 articles
were in the Fifth Period of the Non-Formal Education Development Plan.

The research finding were concerning the expression of educational
philosophy in the article about Non-Formal Education in the educational
journals during 2520 B.E.-2529 B.E., Progressivism was mostly expressed in
Non-Formal Education articles in every attribute. Existentialism and Buddhism
were found less and least, respectively. Perennialism, Reconstructionism, and
Essentialism were found to have in most attributes, not all, and were found at
the moderate level of frequency when considering both period-the fourth period
of the Non-Formal Education Development Plan (2520 B.E.-2524 B.E.) and the
fifth period of the Non-Formal Education Development Plan (2525 B.E.-2529
B.E.). It was found that the trends of the opinions about educational philo-
sophy were the same, as described above. When comparing the research findings
with the objectives and policies of each plan, in the fourth period of Non-
Formal Education Development Plan, the educational goals and curricula were
consistent with the objectives and policies of the plan. In the fifth Non-
Formal Education Plan, the educational goals, curricula, learners and methods
of instruction were consistent with the objectives and policies of the plan.

ภาควิชา สํารตศึกษา
สาขาวิชา พันฐานการศึกษา
ปีการศึกษา 2531

ลายมือชื่อนิติต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีเนื่องจากได้รับความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ รัตนา ตุงคสวัสดิ์ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์นี้ ที่ได้ช่วยให้ข้อคิด คำแนะนำ ตลอดจน การตรวจและปรับปรุงข้อบกพร่องต่าง ๆ ตั้งแต่ต้นจนจบ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้ และขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ ดร.จุมพล พูลภัทรชีวิน อาจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์ และรองศาสตราจารย์ ดร.วรรณมา ปุณฺณโชติ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเขียนโครงการวิจัยและวิธีวิจัยในขั้นต้น ทำให้ผู้วิจัยมีความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบการวิจัยมากขึ้น จึงได้ทำให้ผู้วิจัยเกิดแนวความคิดในการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือในการ ตรวจสอบตารางวิเคราะห์เกี่ยวกับปรัชญาการศึกษา ทำให้ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือวิเคราะห์ได้มาตรฐานยิ่งขึ้น และพร้อมกันนั้น ท่านยังได้วิเคราะห์บทความทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน ท่านละ 2 บทความ เพื่อให้ผู้วิจัยนำมาเทียบเคียงกับการวิเคราะห์ของผู้วิจัย เพื่อตรวจสอบความเชื่อมั่นในการวิเคราะห์ของผู้วิจัย คณาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวคือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกียรติวรรณ อมาตยกุล รองศาสตราจารย์ ปรีชา ช่างขวัญเย็น ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญสิริ จีระ เศษากุล รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูริย์ ลินลารัตน์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัตนา ตันนุญเต็ก รองศาสตราจารย์ วิจิตร เกิดวิสิทธิ์ และ รองศาสตราจารย์ อุ่นตา นพคุณ จึงขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ในตอนท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณะกรรมการสอบโครงร่างวิทยานิพนธ์ ภาควิชา สาระตติศึกษา ทุกท่าน คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ตลอดจนเพื่อนนิสิตสาร์ตติศึกษา รุ่น 7 ที่รัก และหวังดีต่อผู้วิจัย ที่ได้ให้ข้อคิด พร้อมทั้งให้กำลังใจด้วยดีเสมอมา และกราบขอบพระคุณสำหรับกำลังใจและการสนับสนุนช่วยเหลือหลาย ๆ ด้านจากคุณพ่อ คุณแม่ และขอขอบคุณ คุณสะอาด แดงวิบูลย์ (รัชกนก น่วมโพธิ์) ที่ได้มีส่วนสำคัญในการสนับสนุนให้การทําวิทยานิพนธ์สำเร็จ สมบูรณ์ด้วยดี

ฉัตรชัย น่วมโพธิ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	20
ขอบเขตของการวิจัย	20
ข้อตกลงเบื้องต้น	21
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	21
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	23
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	24
ความหมายของปรัชญาการศึกษา	25
หน้าที่และบทบาทของปรัชญาการศึกษา	26
แนวทางในการนำเสนอปรัชญาการศึกษา	27
ลัทธิปรัชญาการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย	29
1. ลัทธิปรัชญานิรันดรนิยม	29
2. ลัทธิปรัชญาสารัตถนิยม	35
3. ลัทธิปรัชญาพัฒนาการนิยม	41
4. ลัทธิปรัชญาปฏิรูปนิยม	48
5. ลัทธิปรัชญาอัตถิภาวนิยม	55
6. ปรัชญาการศึกษาตามแนวพุทธศาสนา	63

บทที่

หน้า

	งานวิจัยที่เกี่ยวกับปรัชญาการศึกษา	75
	ความเป็นมาของการศึกษานอกระบบโรงเรียน	76
	ความหมายและขอบข่ายของการศึกษานอกระบบโรงเรียน	82
	นโยบายด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน	84
	วัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน	90
	แนวทางในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนของไทย	92
	สภาพปัญหาโดยทั่วไปของการศึกษานอกระบบโรงเรียน	93
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานอกระบบโรงเรียนของไทย	96
3	วิธีดำเนินการวิจัย	100
	การคัดเลือกวารสาร	100
	การคัดเลือกบทความ	107
	เครื่องมือในการวิจัย	108
	การรวบรวมข้อมูล	109
	การวิเคราะห์ข้อมูล	110
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	117
5	สรุปและอภิปรายผลการวิจัย	131
	สรุปผลการวิจัย	138
	อภิปรายผลการวิจัย	139
	ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย	166
	ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป	167
	บรรณานุกรม	168
	ภาคผนวก	179
	ประวัติผู้เขียน	210

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงจำนวนบทความเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบโรงเรียน จำแนกตาม รายชื่อวารสาร	118
2	แสดงการแจกแจงรายละเอียดจำนวนบทความที่มีองค์ประกอบทาง ปรัชญาการศึกษาชัดเจน และไม่มีองค์ประกอบทางปรัชญาการศึกษา ที่ชัดเจน ตามเนื้อหาสาระ ระหว่างปี พ.ศ.2520-2529	120
3	แสดงการวิเคราะห์บทความตามองค์ประกอบทางปรัชญาการศึกษา ในช่วงปี พ.ศ.2520-2524	123
4	แสดงค่าความถี่ปรัชญาการศึกษา วิเคราะห์แยกตามองค์ประกอบของ ปรัชญาการศึกษา ระหว่างปี พ.ศ.2520-2524	124
5	แสดงการวิเคราะห์บทความตามองค์ประกอบของปรัชญาการศึกษา ในช่วงปี พ.ศ.2525-2529	126
6	แสดงค่าความถี่ปรัชญาการศึกษา วิเคราะห์แยกตามองค์ประกอบของ ปรัชญาการศึกษา ระหว่างปี พ.ศ. 2525-2529	127
7	แสดงค่าความถี่ปรัชญาการศึกษา วิเคราะห์แยกตามองค์ประกอบของ ปรัชญาการศึกษา ระหว่างปี พ.ศ.2520-2529	129